

sociaal- economische geschiedenis

prof. dr. H. Baudet

1. The social reality of John Stuart Mill
2. J.M. Keynes als exponent van een tijd
3. L'Ecole des Annales
4. Infrastructurele consumptie

(flauw) slot citaat

'Zeker, wij historici praten en schrijven waarschijnlijk veel te veel'.

(I Schöffer, Tijdschrift voor Geschiedenis 77, 1964, p. 21)

---

redactioneel in memoriam:

Dit waren dan de allerlaatste 'stukjes en beetjes'. Ook wij konden een zekere nostalgie niet onderdrukken en speurden oude jaargangen na. Daarbij konstateerden wij tevens een fout in de nummering der afleveringen. Naar ons bleek zijn de eerste 'stukjes en beetjes' in Groniek 6 (sept. '68) verschenen. De volgende (dus tweede) aflevering verscheen daarna in Groniek 12. Vervolgens staan de 'stukjes en beetjes' in de inhoudsopgaven van Groniek 13, 14, 16, 19, 20, 21, 22. Wij tellen dan negen afleveringen. Al met al een respectabel aantal. Wij zullen deze rubriek gevloeid uit de vaardig journalistieke pen van Jan Pieter Janzen missen.

'Sometimes things happen so fast that we  
lose track of what is really the most valuable'.....

(tvr)

---

Is het woord "fascistisch" beledigend?

In september vorig jaar stond in een nummer van "De Vrije Pers", het blad van de heer Max Lewin, een advertentie van P.A. Triot, welke ten onrechte de indruk wekte dat een bepaalde uitzending van de VPRO door sabotage niet was doorgegaan. De rubrieksredakteur van het Utrechtsch Nieuwsblad kwalificeerde daarop "De Vrije Pers" als het "fascistische weekblaadje van partijorganisator Lewin".

Max Lewin diende hierop bij de Utrechtse officier van justitie een klacht in, waarop de hoofdredakteur van het U.N., drs. M.L. Snijders, gedagvaard werd wegens belediging.

Begin april concludeerde de politierechter tot vrijspraak, "daar van een hoofdredakteur niet kan worden verlangd alle stukken in zijn krant te hebben gelezen, is de opzet die voor een veroordeling noodzakelijk is, afwezig."

Drs Snijders was niet gelukkig met deze uitspraak op technische gronden.

De officier kon hier inkomen "als meneer denkt dat hij gelijk heeft, moet hij ongetwijfeld nog eens de kans krijgen zich uit te spreken."

Deze kans heeft de hoofdredakteur gewaagd: op 8 april heeft hij ruim een pagina gewijd aan de kwestie, onder de grote kop "De Vrije Pers is een fascistisch blaadje".

Wij geven in het kort de inhoud van zijn betoog weer:

Allereerst probeert hij het woord 'fascist' te definiëren. Het WNT geeft voor 'fascist': a. lid van een fascistische partij, b. aanhanger van het

fascisme. Voor 'fascisme': een politiek systeem, berustend op ultra-nationalistische autoritaire en onverdraagzame (inzonderheid: anti-communistische) beginselen zoals dat van 1922 tot 1943 in Italië bestond en elders werd nagevolgd.

De kwalificatie 'fascistisch' heeft voor velen een afkeurende klank. Daarentegen hebben de kwalificaties 'kapitalistisch' en 'communistisch' voor anderen een even afkeurende klank. Niettemin zijn al deze termen een onderdeel van onze woordenschat. Wat moet men dan onder 'fascistisch' verstaan? De WP omschrijft het 'fascisme' als volgt: Het fascisme stelde tegenover de rede de intuïtie, tegenover de idee der gelijkheid en de parlementaire democratie de begrippen elite en leiderschap en de autoritaire uite één enkel beginsel levende politieke partij. Het stelde tegenover het vrijheidsbegrip dat der discipline, tegenover de klasse het volk, tegenover de internationale samenwerking der maatschappelijke groepen de op krachtig zelfverweer bedachte nationale eenheid. Uit dit alles vloeiden het vervallen van constitutioneel vastgelegde grondrechten en toepassing van terreur jegens onbekeerbare tegenstanders voort. Gevoelens als humaniteit, medelijden en scrupules en vredelievendheid werden samen het begrip mensheid als uitvloeisel van burgerlijke verwekelijking en zelfvoldaanheid in de ban gedaan ten gunste van heroïsme ('gevaarlijk leven') en fundamentele menselijke ongelijkheid onder sterke accentuering van de nationale en groepssuperioriteit, culminerend in volstrekt nationaal egoïsme. In samenhang hiermee stond de neiging tot nationale expansie en, anderzijds, afkeer van vreemdelingen en behoefte aan zondebokken, die bij minderheden werden gezocht (meest anti-semitisme).

Prof. Dittrich noemde in 1964 de volgende hoofdkenmerken van het fascisme: het parochialisme, zijnde het tegendeel van het universalisme; het irrationalisme d.w.z. het fascisme staat vijandig t.o.v. het rationele denken, steunt op vooroordelen, sociale mythen en charismatisch leiderschap; het dynamisme, verheerlijking van kracht en geweld, Herrenmoral, terrorisme, militairisme en autoritair gedragspatroon; het negativisme (nihilisme), een uit ressentimenten geboren anti-stroming zonder positief geestelijke inhoud; het plebejische, volkse karakter.

N. Kogan ziet als kenmerken<sup>2)</sup>: het verheerlijken van terreur en geweld. Romantisme en nationalisme, nadruk op hiërarchie, orde, geloven en gehoorzamen. Nolte:<sup>3)</sup> fascisme is anti-marxisme, dat de tegenstander door een radicaal tegengestelde, maar toch verwante ideologie en door het gebruik van bijna identieke maar toch karakteristiek gewijzigde methodes tracht te vernietigen, echter steeds in het kader van nationale zelfhandhaving en autonomie.

Samenvattend:

"fascistisch" geeft een kenmerk aan van: principiële afwijzing van de parlementaire democratie, en hang naar sterk leiderschap; minachting voor de mens (vooral voor de tegenstander); verheerlijking van geweld en macht en aansporing tot het gebruik van geweld; afkeer van minderheden; verdachtmaking van tegenstanders en de neiging die tegenstanders uit de weg te willen ruimen; sterk nationalisme en afkeer van socialisme en communisme; principiële ongelijkheid van mensen op grond van raskenmerken.

Drs. Snijders gaat aan de hand van deze kenmerken na of "De Vrije Pers" fascistisch genoemd kan worden. Dat gelukt hem zijns inziens gemakkelijk. Hij wenst derhalve het blad fascistisch te noemen, en niet 'fascistoïde' (want uit het woord fascistoïde-fascistisch-achtig-zou kunnen woorden afgeleid dat na Hitler en Mussolini het fascisme is verdwenen, wat impliceert dat er een afwezigheid van gevaar is; i.ets wat Snijders uiterst

bedenkkelijk acht). Hij stelt"...dat De Vrije Pers wel degelijk een fascistisch blaadje is, althans zoveel kenmerken van fascistische methodieken en ideeën bevat, dat die kwalificatie terecht is gebruikt."

Het nut van deze publikatie is duidelijk: het Utrechtsch Nieuwsblad wil weten of een krant een persoon of instelling fascistisch mag noemen, Snijders hoopt dat er weer, en ditmaal een beter omschreven klacht door Lewin zal worden ingediend. Na verloop van enige tijd zullen wij wellicht verblijd worden met een betrekkelijk handzamen definitie van 'fascistisch' door een reshtbank of door de Hoge Raad.

js.

noten:

1. Prof Dittrich:  
Het fascisme als Europees verschijnsel. (Den Haag, 1966)
2. N. Kogan:  
Fascism, as a political system.  
The Nature of Fascism (London, 1968)
3. E. Nolte:  
Die Fascistischen Bewegungen (München, 1966)

n a s c h r i f t:

Zoals te verwachten was heeft de heer Lewin inderdaad een klacht ingediend. De officier achtte vervolging echter wederom niet mogelijk; omdat het "niet gaat om een niet verrer gemotiveerde beledigende kwalificatie, maar om een met duidelijke argumenten gestaafde beoordeling van uw blad aan de hand van daarin verschenen publicaties". Er is pas sprake van enkelvoudige belediging bij een niet of voldoende aantasting van eens persoons eer, waartegen deze zich niet kan verweren. De officier ziet ook weinig heil in een vervolging wegens smaad of laster, daar in dat geval al snel inbreuk wordt gemaakt op de vrijheid van meningsuiting. De heer Lewin is in beroep gegaan bij het gerechtshof in Amsterdam.

---

(vertwijfelde?) O P R O E P!!!!!!

Als Groniek (je weet wel dat blaadje) uit is heeft bijna niemand moeite om de donkere kamer te vinden om zijn nummertje op te halen. Laat het echter niet bij zo'n 'passieve' belangstelling en probeer jouw steentje bij te dragen aan het stand komen van Groniek.

MELDT JE DAAROM AAN ALS REDAKTEUR VAN ONS LIJFBLAD!!!!!!

wees nou 's heel eerlijk:

je zou het toch ook wel jammer vinden als Groniek moest verdwijnen ?

Dat kun jij misschien mee helpen voorkomen . Kom eens praten met de redactie, passief zijn is toch ook niet alles?